Nordiskt memorandum för stärkt sång i skolan

Rekommendationer till politiker och beslutsfattare från Nordiskt nätverk för sång i skolan

Utarbetat och undertecknat i samband med Nordiskt sångsymposium i Odense, Danmark, 2026

INTRODUKTION

När samhällen sätts på prov behövs mer än information. Vi behöver tillit, språk, gemenskap och mod att höja våra röster tillsammans med andra.

Sång har länge varit en del av skolans vardag i de nordiska länderna – både som en källa till glädje i sig och till lärande och bildning. Det är dock inte längre en självklarhet. En betydande mängd nordisk forskning pekar på att sång inte längre har en självklar plats i skolan och att skolornas sångkultur samt lärarnas kompetens och trygghet i att leda sång behöver stärkas (Nordic Welfare Centre, 2024; Johnson, 2021; Borčak, 2026; Bojner Horwitz m.fl., 2024).

Skolan och samhället står samtidigt inför utmaningar som gör frågan än mer relevant. Många barn och unga upplever ensamhet, psykisk ohälsa och en svagare känsla av tillhörighet.

Forskningen ger i dag goda skäl att åter göra sång till en prioriterad del av barns skolgång. Sång och aktivt deltagande i musikskapande hänger samman med barns språkliga, kognitiva, sociala och emotionella utveckling, samtidigt som kultur och konstnärliga aktiviteter kan bidra till hälsa och välbefinnande (Anvari m.fl., 2002; Fancourt & Finn, 2019; Welch & Perti, 2018).

Skolan är en helt central institution i alla barns vardagsliv och ska ge dem möjlighet till upplevelser, delaktighet och allsidig utveckling samt erfarenheten av att ha en röst som en del av samhället. Skolan blir därför en viktig arena för alla barns möte med sång och för möjligheten att lära sig använda sin sångröst i trygga sammanhang.

Om barn inte möter sång på likvärdiga villkor i de institutioner de möter i vardagen riskerar tillgången till sång att bli ojämlik, eftersom barns möte med sång då blir beroende av val och förutsättningar i hemmet och på fritiden. Barn som inte möter sång i skolan kan därmed gå miste om en av de mest tillgängliga formerna för kulturellt deltagande, gemenskap, språkligt uttryck och estetisk erfarenhet.

På längre sikt riskerar en nedprioritering av sångkulturen i skolan dessutom att försvaga något ännu större. Vi riskerar att förlora levande gemensamma praktiker där barn övar sig i att lyssna, samarbeta, visa mod och koncentration samt respekt för andras röster. Vi riskerar också att försvaga barns tillgång till nordiskt kulturarv, gemensamma sångskatter och de erfarenheter av tillhörighet som kan bäras vidare in i vuxenlivet (Theorell m.fl., 2015; Ruud, 2013).

Mer sång i skolan handlar inte om nostalgi, utan om en investering i framtiden – i barns välbefinnande, kulturella förankring, demokratiska bildning och samhällets stabilitet. Vi ser framför oss ett Norden där varje barn lär känna sin egen röst, möter andras röster och upplever att gemenskap är något man kan öva, bära och bygga: ett Norden där sång är en naturlig del av barnets och skolans vardag, lärarnas professionella arbete och samhällets gemensamma kulturella beredskap.

Därför bör alla barn i Norden möta sång som en levande, likvärdig och återkommande del av sin skolgång.

REKOMMENDATIONER

1. Sång för gemenskap, välbefinnande och lärande

Alla barn ska möta sång som en integrerad del av skoldagen – som en praktik som stärker välbefinnande, möjligheter till delaktighet och gemenskap för både barn och vuxna.

Eleverna ska uppleva sång som en naturlig uttrycks- och samvaroform i skolans vardag, exempelvis genom etablering av fasta rutiner för daglig sång samt sång vid gemensamma samlingar och evenemang under hela året.

Detta kräver strategisk uppmärksamhet från skolans ledning, där sång erkänns som en hävstång för välbefinnande, gemenskap och lärande, samt att tid och resurser prioriteras för en hållbar implementering i skolans verksamhet.

2. Stärkt kompetensutveckling för pedagogisk personal

Skolans pedagogiska personal ska ha kompetens att aktivt bidra till en levande sångkultur som en del av skolans kultur och pedagogiska praktik – både i musikämnet, i den ämnesövergripande undervisningen och i skolans gemenskap. Eleverna ska för möjlighet att uppleva att sång och att lära sig sjunga spelar en central roll i musikundervisningen, samtidigt som sång är en naturlig del av skolans övriga ämnen och därmed bidrar till ämnesövergripande lärande och motivation.

Detta kräver att sång och färdigheter i att sjunga med barn etableras och stärks som en obligatorisk del av lärar- och pedagogutbildningarna, samt att det investeras i fort- och vidareutbildning och därmed i ett långsiktigt uppbyggande av kompetens och kapacitet i skolorna.

3. Sång som kulturellt värde och bildning

Sång ska erkännas som en central del av skolans arbete med kulturell bildning, identitet och värdegemenskaper. Eleverna ska möta en varierad repertoar som både speglar kulturell mångfald, inkludering och jämlikhet och som stärker deras kännedom om ett gemensamt kulturarv. Ett medvetet val av repertoar kan aktivt bidra till skolans arbete med att förebygga polarisering och exkludering. Eleverna ska samtidigt få erfarenhet av sång som en tillgänglig och inkluderande social praktik där alla kan delta.

Detta kräver ett politiskt erkännande av sångens roll i uppbyggnaden av kulturell förståelse och bildning, samt att sång integreras i övergripande strategier för skolutveckling och bildning – med stöd av tillgång till kunskap, metoder och resurser.

4. Sång, demokratisk bildning och samhällsrobusthet

Sång i skolan ska fungera som en övningsarena för demokratiskt deltagande, förståelse för gemensamhet och aktivt medborgarskap. Genom sång ska eleverna träna empati, lyhördhet och förmågan att ingå i förpliktande gemenskaper, vilket kan bidra till att motverka polarisering och stärka den sociala sammanhållningen. Eleverna ska ges möjlighet att uppleva att deras röst har ett värde och att aktivt deltagande bidrar till både individuellt välbefinnande och gemensamt ansvar.

Detta kräver ett politiskt erkännande av sång som en del av skolans bidrag till demokratisk bildning och kulturell beredskap, som stärker samhällets resiliens och sammanhållning.

5. Nordiskt samarbete och kunskapsdelning

Sång ska erkännas som en betydelsefull del av Nordens gemensamma kulturarv och sociala infrastruktur och därigenom frigöra potentialen för lärande, utveckling och erfarenhetsutbyte över nationsgränserna. Eleverna ska uppleva sig som en del av en nordisk gemenskap och genom sångens estetiska, språkliga och kulturella uttrycksformer få insikt i vad ett nordiskt kulturarv kan vara.

Detta kräver stärkta nordiska nätverk och samarbeten kring sång som en del av arbetet med barn och unga, utbildning, kultur och hållbar samhällsutveckling samt öronmärkta resurser för detta arbete – prioriterade över ministerier och välfärdsområden. Genom nätverk ska kunskapsdelning och utbyte av goda exempel stärkas i hela regionen – bland annat för att utveckla gemensamma utvecklingsprojekt och stärka sången som utgångspunkt för det analoga, demokratiska samtalet samt den kulturella beredskapen i en digital tidsålder.

REFERENSER

Anvari, S. H., Trainor, L. J., Woodside, J., & Levy, B. A. (2002). Relations among musical skills, phonological processing, and early reading ability in preschool children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 83(2), 111–130.

Bojner Horwitz, E., Johnson, D. T., Lyberg-Åhlander, V., Sahlén, B., Laukka, P. & Bygdéus, P. (2024). Making space for singing in the 21st century classroom – A focus group interview study with primary school music teachers in Sweden. British Journal of Music Education, 41(2), 209–223.

Borčak, L. W. (2026, in press). *Sang i skolen. En national kortlægning*. Aarhus Universitet.

Fancourt, D. & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. World Health Organization, Regional Office for Europe. Health Evidence Network Synthesis Report 67.

Johnson, D. (2021). *Raising Voices: singing repertoire and practices in Swedish schools*. Lund: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.

Nordic Welfare Centre/MUCF. (2024). *Nordic Youth Perspective on Mental Wellbeing*.

Ruud, E. (2013). Can music serve as a »cultural immunogen«? An explorative study. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 8(1).

Theorell, T., Lennartsson, A.K., Madison, G., Mosing, M.A. & Ullén, F. (2015). Predictors of continued playing or singing-from childhood and adolescence to adult years. *Acta Paediatrica*, 104(3), 274–284.

Welch, G.F. & Perti, C. (2018). Singing as inter- and intra-personal communication. In *The Oxford Handbook of Singing*. Welch, G.F., Howard, D. M., Nix, J. (Reds). Oxford: Oxford University Press.

Ytterligare utvald sångforskning:

https://videncenterforsang.dk/nordisk-sangforskning/

Utarbetat av styrgruppen för Nordiskt nätverk för sång i skolan:

Musikk i Skolen (NO), daglig leder, Ulrika Bergroth-Plur

Kungl. Musikaliska Akademien (SE), verksamhetsledare Barn & Unga, Ulrika Lind

Sangens Hus (DK), programleder for Sang, børn og skole, Mette Johnsen Elbeck